

آزمون درس یکم علوم و فنون ادبی (۳)	تاریخ ادبیات دوره بازگشت و دوره بیداری	پایه دوازدهم	مهر ۱۴۰۳
دبیرستان نمونه دولتی علم ودین	نام و نام خانوادگی:	مدت آزمون ۶۰ دقیقه	تعداد ۳ صفحه
ردیف	سؤالات		
نمره	بخش یکم: درستی یا نادرستی عبارات		
۱	کدام یک از عبارات زیر درست و کدام یک نادرست است؟ (الف) « نشاط اصفهانی » در زمان « نادرشاه » و « کریم خان زند »، به همراهی چند تن دیگر از ادیبان ، انجمن ادبی اصفهان را اداره می کرد. (ب) تحقیقات ادبی و تاریخی در محدوده تاریخی مشروطه به علت عدم اشتغال اهل قلم به روزنامه نویسی و موضوعات دیگر ، بسیار مورد توجه بود. (ج) زبان ، تخیل و اندیشه در سبک دوره بازگشت ، تکرار شنیده هاست و « هاتف اصفهانی » از معروفترین شاعران این عهد است. (د) پیش از انقلاب مشروطه ، نویسندگان ایرانی نوشتن رمان (داستان بلند) به مفهوم امروزی را از طریق ترجمه رمان های اجتماعی غربی آغاز کردند. (ه) هیچ یک از مفاهیم « فکری » شعر دوره بیداری در بیت زیر یافت نمی شود. « گرد یار دیگران گشتن ز آزادی است دور ورنه می کردیم خون ها در جگر پروانه را » (و) مجله « نوبهار » که نشریه ای ادبی محسوب می شد ، در سال های مشروطه به وسیله پدر پروین اعتصامی منتشر شد. (ز) تنها دو تن از افراد زیر ، از پیشگامان نثر ساده دوره بیداری به شمار نمی روند. « ناصرالدین شاه ، میرزا آقاخان نوری ، عبدالرحیم طالسوف ، امیرکبیر ، زین العابدین مراغه ای ، ملک الشعرا ، علی اکبردهخدا ، قائم مقام فراهانی » (ح) استفاده از زبان محاوره ، برای ایجاد ارتباط با توده مردم در بیت زیر مشهود است. « آیا به تو چه دزدان خوردند ، چپو کردند یا هیزم جنگل را بردند ، الو کردند »		
	بخش دوم: شناسایی شخصیت ها		
۲	هر توضیح ، معرف کدام شخصیت است؟ (الف) از معروف ترین نویسندگان و سیاستمداران بزرگ دوره بیداری است که علاوه بر خدمات و اقدامات بزرگ سیاسی ، در ادبیات نیز بسیار مؤثر بود. (ب) وی کتاب « سرگذشت حاجی بابا اصفهانی » ، اثر « جیمز موریه » را به فارسی ترجمه کرده است. (ج) او اولین کسی است که در ایران به نوشتن نمایشنامه فارسی پرداخت و چند نمایشنامه کوتاه تألیف کرد. (د) « داستان باستان » ، یکی از رمان های معروف این شخصیت است. (ه) مجله « دانشکده » با مدیریت او به عرصه ظهور رسید. (و) آشنایی با « سعدی » ، طبع این شاعر را شکوفا ساخت. (ز) عرصه هنر این شاعر ، تصنیف ها و ترانه های میهنی اوست که در برانگیختن مردم و آزادی خواهی نقش بسیار مؤثری داشت. (ح) بیت « به نام خداوند بینش نگار / خرد آفرین ، آفرینش نگار » از سروده های اوست.		
	بخش سوم: تشخیص مورد مناسب		
۳	(الف) « قانلی شیرازی » جزء شعرای « قصیده سرای » دوره بازگشت ادبی است یا جزء شعرای « غزل سرای » این دوره؟ (ب) «امثال و حکم» جزء آثار « محمدتقی بهار » است یا جزء آثار « علامه دهخدا »؟ (ج) «قائم مقام» با تغییر سبک نگارش ، « تکلف » را از بین برد یا « بی پیرایگی » را؟		
	ادامه سؤالات در صفحه دوم		
	(د) « فن ترجمه » از عوامل مؤثر در رشد آگاهی و تحول اندیشه ایرانیان در سال های قبل از مشروطه بود یا « نمایشنامه نویسی »؟ (ه) سردبیری روزنامه « مجلس » را ، « میرزاده عشقی » برعهده داشت یا « ادیب الممالک فراهانی »؟		

	(و) شعر از نظر شعرای دورهٔ بیداری ، بیان هنرمندانهٔ « واقعیات » بود یا بیان هنرمندانهٔ « تخیلات »؟ (ز) در بیت زیر ، نشانه‌هایی از سبک « خراسانی » یافت می‌شود یا سبک « هندی »؟ « به سر بنهاد احمدشاه دیهیم کیانی را ببین با تاج کیکاووس ، کیکاووس ثانی را » (ح) « دهخدا » ، روزنامهٔ « نسیم شمال » را در استانبول منتشر می‌کرد یا روزنامهٔ « سروش » را؟
--	---

بخش چهارم: وصل کردنی

۴

پدید آورندهٔ هریک از آثار ستون «الف» را در ستون «ب» نشان دهید. (نام یک پدید آورنده اضافی است)

شماره	«ب»	«الف»
الف)	۱) میرزادهٔ عشقی	الف) تاریخ بیداری ایرانیان
ب)	۲) علی اکبر دهخدا	ب) خداوند نامه
ج)	۳) میرزا حسن خان بدیع	ج) تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران
د)	۴) محمد باقر میرزا خسروی	د) قطعهٔ «قلب مادر»
ه)	۵) فتحعلی خان صبا	ه) سه تابلوی مریم
و)	۶) ناظم الاسلام کرمانی	و) شمس و طغرا
ز)	۷) عارف قزوینی	ز) شمس الدین و قمر
ح)	۸) ایرج میرزا	ح) لغت نامه
*****	۹) ملک الشعرا بهار	*****

۱

بخش پنجم: پر کردن جاهای خالی

۵	جاهای خالی عبارات زیر را با واژه‌هایی مناسب کامل کنید. الف) موضوع کتاب « تاریخ بیداری ایرانیان » ، است. ب) در دورهٔ با رفت و آمد ایرانیان به اروپا ، نمایشنامه‌نویسی هم رواج یافت. (نام شخص) ج) « ایرج میرزا » در به کارگیری و آفریدن اشعار ساده و روان مهارت بسیار داشت. د) « عارف قزوینی » ، مضامین وطن دوستی و را با آوازی زیبا و پرشور می‌خواند. ه) « ملک الشعرا » در سبک خراسانی با زبانی شعر می‌سرود. و) « ادبیات بیداری » با ظهور مفاهیمی نو ؛ مثل آزادی ، وطن ، و مبارزه با استبداد و استعمار شکل گرفت. ز) مجموعهٔ آثار منظوم و منثور « نشاط اصفهانی » با عنوان باقی است. ح) در دورهٔ « بازگشت » ، هنوز تأثیراتی از سبک « هندی » و در آثار شاعران دیده می‌شود.
---	---

بخش ششم: نقد و تحلیل متن

۶	بیت « هوای خود چو نهادم ، رضای او جز گزیدم / جهان و هر چه در او ، جز به کام خویش ندیدم » ، از سرودهٔ « نشاط اصفهانی » است ؛ الف) از چه زمانی بازگشت به شیوه و الگوی گذشتگان در ادبیات ، پر رونق تر از گذشته بود؟ ب) هدف از تشکیل انجمن های ادبی دورهٔ قاجار چه بود؟ ج) این انجمن ها برای رسیدن به هدف خود ، چه راهی در پیش گرفتند؟
---	--

ادامهٔ سؤالات در صفحهٔ سوم

۷	متن زیر ، از نوشته های « قائم مقام فراهانی » است: « مخدوم مهربان من ، از آن زمان که رشتهٔ مراودت حضوری گسسته و شیشهٔ شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته ، اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی ، طایر مکاتبات را پر بسته و کلبهٔ مراودات را در بسته ... » الف) مهم ترین اثر وی می باشد. (نام اثر)
---	--

	(ب) نوع نثر این اثر ، است. (ج) «قائم مقام» ، مسائل عصر را با کاربرد زبان و اصطلاحات رایج و آمیخته به شعر و لطیف به سبک کتاب می نوشت. (د) چند «اضافه تشبیهی» در متن بالا وجود دارد؟ (ه) واژه های «گسسته» و «شکسته» ، سبب خلق کدام آرایه «لفظی» شده اند؟ (و) تقابل دو جمله پایانی متن ، آرایه «لفظی» را پدید آورده اند. (ز) شکایت و گله مندی نویسنده از چه موضوعی است؟ (ح) شکل امروزی عبارت «طایر مکاتبات را پر بسته» را بنویسید.	
۱/۷۵	متن زیر ، از نوشته های «علی اکبر دهخدا» ست: «ننه ، هان! این زمین روی چیه؟ روی شاخ گاو ، گاو روی چیه؟ روی ماهی ، ماهی روی چیه؟ روی آب ، آب روی چیه؟ وای وای! الهی روده ات ببره، چقدر حرف می زنی؟! حوصلم سر رفت! آفتابه لگن شش دست ، شام و ناهار هیچی! گفت نخور ، عسل و خربزه با هم نمی سازند! نشیند و خورد. یک ساعت دیگر یارو را دید؛ مثل مار به خودش می پیچید. گفت: نگفتم نخور، این دو تا با هم نمی سازند؟ گفت: حالا که این دو تا خوب با هم ساخته اند که من یکی را از میان بردارند ...» (الف) این نوشته ، جزء کدام مجموعه نوشته های اوست؟ (ب) وی این نوع نوشته های خود را در کدام روزنامه و با چه عنوانی منتشر می کرد؟ (ج) طبق این نوشته ، «دهخدا» در رواج چه نوع نثری نقش مؤثری داشت؟ (د) این نوع نثر ، بعدها ، در دوره معاصر ، در داستان های کدام نویسندگان به کار رفت؟ (ه) مفهوم ضرب المثل «آفتابه لگن شش دست ، شام و ناهار هیچی» ، در متن چیست؟ (و) مفهوم کنایه های زیر را بنویسید. (۱) از میان برداشتن: روده ات ببره: (ز) در این نوشته ، به کدام یک از باورهای خرافی اشاره شده است و این باور دربردارنده کدام وضعیت اجتماعی روزگار نویسنده است؟	۸
۵/۱	بیت «غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم / خوش حمایت می کنی از شرع قرآن ای قلم» ، (الف) سرآغاز یکی از اشعار «سید اشرف الدین گیلانی» به نام است. (ب) شعر های او به چه زبانی در روزنامه اش به چاپ می رسید؟	۹
۷۵/۱	بیت «جنگ ننگ است در طریقت من جز پی پاس دین و حفظ وطن» ، (الف) از سروده های کیست؟ (ب) نام اصلی او چیست؟ (ج) از جانب کدام پادشاه قاجار ، لقب گرفت؟ (د) کدام مضامین در شعرش آشکارتر است؟	۱۰

بخش یکم: درستی یا نادرستی عبارات

۱	الف) ناد رست (« نشاط اصفهانی » = « مشتاق اصفهانی ») ب) ناد رست (« عدم اشتغال » = « اشتغال » / « مورد توجه بود » = « مورد توجه نبود ») ج) درست د) ناد رست (« ترجمهٔ رمان های اجتماعی » = « ترجمهٔ رمان های تاریخی ») ه) درست (« آزادی » در این بیت به معنی « آزادی و مردانگی » است و نه به معنی « دموکراسی غربی ») و) ناد رست (مجلهٔ « نوبهار » = « محمدتقی بهار ») ز) ناد رست (« سه مورد » = « میرزا آقاخان نوری ، امیر کبیر ، ملک الشعرا ») ح) درست (واژه های: « به تو چه ، چپو ، الو ، واژه های عامیانه و محاوره هستند. »)
---	---

بخش دوم: شناسایی شخصیت ها

۱	الف) « قائم مقام فراهانی » ج) « میرزا آقا تبریزی » ه) « ملک الشعرا بهار » ز) « عارف قزوینی » ب) « میرزا حبیب اصفهانی » د) « میرزا حسن خان بدیع » و) « فرخی یزدی » ح) « صبا کاشانی »
---	--

بخش سوم: تشخیص مورد مناسب

۱	الف) « قصیده سرا » ج) « تکلف » ه) « ادیب الممالک فراهانی » ز) « خراسانی » ب) « علّامه دهخدا » د) « فن ترجمه » و) « واقعیات » ح) « سروش »
---	---

بخش چهارم: وصل کردنی

۴

« الف »	« ب »	شماره
الف) تاریخ بیداری ایرانیان	۱) میرزادهٔ عشقی	الف) 6
ب) خداوند نامه	۲) علی اکبر دهخدا	ب) 5
ج) تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران	۳) میرزا حسن خان بدیع	ج) 9
د) قطعهٔ « قلب مادر »	۴) محمد باقر میرزا خسروی	د) 8
ه) سه تابلوی مریم	۵) فتحعلی خان صبا	ه) 1
و) شمس و طغرا	۶) ناظم الاسلام کرمانی	و) 4
ز) شمس الدین و قمر	۷) عارف قزوینی	ز) 3
ح) لغت نامه	۸) ایرج میرزا	ح) 2
*****	۹) ملک الشعرای بهار	*****

بخش پنجم: پر کردن جاهای خالی

۵	الف) « تاریخ مشروطه » ج) « تعبیرات عامیانه » ه) « حماسی » ز) « گنجینهٔ نشاط » ب) « علّامه دهخدا » د) « ستیز با نادانی » و) « قانون خواهی » ح) « مکتب وقوع »
---	--

بخش ششم: نقد و تحلیل متن

۶	الف) « با روی کار آمدن سلسلهٔ قاجار و تثبیت حکومت مرکزی در ایران » ب) « رهایی بخشیدن شعر فارسی از تباهی و انحطاط اواخر دورهٔ صفوی و دوره های بعد از آن » ج) « تقلید از آثار پیشینیان »
---	--

ادامهٔ پاسخنامه در صفحهٔ دوم

۷	الف) « منشات » ب) « مسجع و موزون »
---	---------------------------------------

	ج) « ضرب المثل های » د) « شش مورد : رشته مرادوت ، شیشه شکیبایی ، سنگ تفرقه ، سنگ دوری ، طایر مکاتبات ، کلبه مرادوات » ه) «سجع» و) « موازنه » ز) « دوری طولانی مدت از محبوب و عدم ارتباط با وی » ح) « به یکدیگر نامه ننوشتن »	
۳/۵	الف) «طنزآمیز سیاسی – اجتماعی» ب) « صور اسرافیل » / « چرند و پرند » ج) « ساده و عامیانه » د) « صادق هدایت و محمدعلی جمال زاده » ه) « توجه به ظاهر و تجملات و فارغ شدن از اصل و حقیقت » و) « ۱- نابود کردن و کشتن ۲- ساکت شو و حرف نزن » ز) « اعتقاد به اینکه زمین روی شاخ گاو است » / « فقر علمی و رواج خرافه در جامعه »	۸
/۵	الف) « انتقادی » / « ای قلم » ب) « ساده و طنزآمیز »	۹
/۷۵	الف) « ادیب الممالک فراهانی » ب) « میرزا محمد صادق امیری فراهانی » ج) « مظفرالدین شاه » ب) « وطنی ، سیاسی و اجتماعی »	۱۰

شاد باشید.

